

Тридцятирічна історія міжнародних наукових конференцій в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського

Thirty Years' History of International Scientific Conferences in the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky

Майя Іванова ¹

Maïia Ivanova

¹ V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy ave., Kyiv, 03039, Ukraine

DOI: 10.22178/pos.72-4

LCC Subject Category:
Z729-875

Received 25.06.2021
Accepted 20.07.2021
Published online 31.07.2021

Corresponding Author:
ivanova.maya.v@gmail.com

© 2021 The Author. This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 License

Анотація. Починаючи з великої історичної події – проголошення Акту незалежності України, в державі поширюється міжнародне співробітництво в галузі бібліотечної справи. Основними напрямками міжнародного співробітництва, що є пріоритетним завданням в наукових установах, в бібліотечній справі є: проведення спільних наукових досліджень; організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів. Наукові конференції виступають одною з форм розповсюдження нової інформації. В сучасному інформаційному просторі, наукові установи відіграють важливу роль у розвитку науки, освіти і культури. При оцінюванні наукової установи береться до уваги кількість міжнародних науково-практичних семінарів, конференцій, інших заходів, організованих науковою установою, а також матеріали (у тому числі збірники тез доповідей) конференцій.

Серед науково-дослідних установ України, в яких досліджуються проблеми бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, джерелознавства, документознавства, архівознавства, біографістики, кодикології та кодикографії, історії книжкової культури, інформатики, соціальних комунікацій, провідне місце займає найбільша бібліотека України – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. В статті проаналізовано специфіку організації проведення наукових конференцій в науковій установі, досліджено напрями і тематичний зміст таких заходів, форми проведення, їх періодичність упродовж 1991–2021 рр.

Ключові слова: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського; конференція; тези доповідей; наукові дослідження.

Abstract. Since the great historical event - the proclamation of the Act of Independence of Ukraine, the country has been expanding international cooperation in librarianship. The main areas of international cooperation, which is a priority in research institutions in the library business, are: conducting joint research; organization of international conferences, symposia, congresses and other events. Scientific conferences are one of the forms of dissemination of new information. In the modern information space, scientific institutions play an essential role in developing science, education and culture. Therefore, when evaluating a scientific institution, the number of international scientific and practical seminars, conferences, other events organized by the scientific institution, and materials (including collections of abstracts) of conferences are considered.

Among the research institutions of Ukraine, which study the problems of library science, bibliography, bibliology, source studies, document science, archival science, biography, codicology and discography, history of book culture, computer science, social communications, the leading position is held by the most extensive library of Ukraine – the National Library of Ukraine, named after V. I. Vernadsky. Furthermore, the article analyzes the specifics of the organization of scientific conferences in a scientific institution, studies the directions and thematic content of such events, forms of conduct, their frequency during 1991-2021.

Keywords: National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky; conference; abstracts; scientific research.

ВСТУП

У Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (НБУВ) в рамках чинної наукової теми «Бібліотечно-інформаційний комплекс в умовах трансформації наукових комунікацій» (початок I кв. 2020 р. – завершення IV кв. 2022 р.) відомчої програми «Інтелектуальні інформаційні та інформаційно-аналітичні технології. Інтегровані системи баз даних та знань. Національні інформаційні ресурси» виконується науково-дослідна робота: бібліотекознавчі дослідження, підготовка та підвищення кваліфікації наукових кадрів як стратегічні напрями розвитку наукової бібліотеки. В ході виконання наукової теми для забезпечення формування компетентностей бібліотечних працівників вищої кваліфікації, приділяється увага на важливості участі працівників бібліотеки в міжнародних наукових конференціях, а також аналізується стан проведення міжнародних наукових конференцій в НБУВ починаючи з великої історичної події – проголошення Акту незалежності України та створення самостійної української держави – України [1].

Метою дослідження є висвітлення кількісно-якісного спектру проведених міжнародних наукових конференцій в НБУВ з 1991 року. Визначення та аналізування національного законодавства щодо важливості проведення наукових заходів для наукової установи, необхідності участі науковців в цих заходах.

Особливо приділяли увагу необхідності проведення міжнародних наукових конференцій в НБУВ та репрезентували про це в своїх наукових роботах такі вчені як О. Онищенко, Л. Дубровіна, О. Василенко, В. Горювий, Т. Коваль, Л. Муха, В. Попик та інші.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» основною діяльністю наукових установ є проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, розвиток і збереження наукової інфраструктури [2]. З метою визначення ефективності діяльності наукових установ проводиться їх державна атестація. Для наукових установ державної,

комунальної форм власності, а також наукових установ, у статутних капіталах яких є частка, що належить державі, державна атестація проводиться в обов'язковому порядку не менше одного разу на п'ять років. Під час проведення державної атестації наукових установ здійснюється їх оцінювання, зокрема, за такими напрямками, як забезпеченість науковими і науково-технічними кадрами; стан матеріально-технічної бази; якість наукової і науково-технічної діяльності – на основі експертної оцінки з використанням наукометричних та інших показників, що використовуються в міжнародній системі експертизи [3]. Результати державної атестації наукових установ використовуються органами управління, до яких належать наукові установи, під час: планування обсягу видатків державного бюджету для забезпечення діяльності таких наукових установ; формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок таких наукових установ.

Одним із показників при державній атестації наукових установ виступає кількість проведених наукових конференцій такими установами. Відповідно до Порядку проведення державної атестації наукових установ, який визначає механізм проведення державної атестації наукової (науково-дослідної, науково-технологічної, науково-технічної, науково-практичної) установи з метою визначення ефективності її діяльності, для проведення державної атестації наукової установи повинні містити відомості про кількість міжнародних науково-практичних семінарів, конференцій, інших заходів проведених науковою установою (підпункт п'ять пункт 9 Постанови) [4]. Результатом державної атестації наукової установи є визначення атестаційної оцінки як характеристики ефективності діяльності наукової установи за попередні три роки. Наказом Міністерства освіти і науки України від 17 вересня 2018 року затверджена Методика оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукової установи [5]. Згідно Методики, при оцінюванні наукової установи береться до уваги кількість міжнародних науково-практичних семінарів, конференцій, інших заходів, організованих науковою установою, а також матеріали (у тому числі збірники тез доповідей) конференцій. Національна академія наук України проводить оцінювання ефективності діяльності наукових установ за питомими та інтегральними показниками,

зокрема враховується публікаційна активність в рецензованих матеріалах конференцій, а також кількість наукових заходів (конференцій, семінарів, нарад тощо) за основними науковими напрямками діяльності установи [6]. Для наукових працівників участь у наукових конференціях також є необхідним заходом [7].

Згідно ДСТУ 5034:2008, колоквиум, конгрес, консультація, конференція (наукова, науково-технічна, науково-практична), наукова сесія, науково-технічна виставка, семінар (науково-технічний, виробничо-технічний, навчально-методичний), симпозиум, огляд-конкурс, нарада (наукова, науково-технічна, виробничо-технічна), реклама – є формами розповсюдження нової інформації [8]. В законах України не розкривається поняття «конференція». Тільки в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 № 2453-VI вказується, що конференція суддів – це зібрання суддів (делегатів) відповідних судів, на якому вони обговорюють питання діяльності цих судів та приймають колективні рішення з обговорюваних питань [9]. В Словнику української мови надається таке тлумачення термінам: конференція – збори, нарада представників яких-небудь держав, партійних, громадських, наукових організацій для обговорення та розв'язання певних питань [Том 4, 1973. – С. 273], симпозиум – нарада з певних наукових питань (звичайно за участю фахівців різних країн) [Том 9, 1978. – С. 177], конгрес – з'їзд, нарада з широким представництвом, переважно міжнародного характеру [Том 4, 1973. – С. 257] [10]. Конференції диференціюються за різними властивостями: залежно від учасників (міжнародні, національні), залежно від періодичності (щорічні, одноразові), залежно від тематики проведення (вузькоспеціалізовані, широкої тематики), залежно від напряму (науково-теоретичні, науково-практичні, науково-технічні), залежно від форми проведення (очні, заочні, віддалені). Можливі інші форми та види проведення конференції. Серед наукової спільноти під «науковою конференцією» розуміють форму організації наукової діяльності, при якій відбувається обмін між учасниками інформацією через представлення своїх досягнень в наукових дослідженнях.

Між глобальними масивами інформації та сучасним користувачем ефективною ланкою виступають наукові бібліотеки як складова частина інформаційного ресурсу країни. Од-

нією з основних функцій сучасної наукової бібліотеки є забезпечення якісної інформаційної підтримки науковців, викладачів, здобувачів наукових вищої освіти, надання їм максимально повного обсягу опублікованої наукової інформації в мінімальні терміни [11]. На задоволення інформаційних потреб користувачів в бібліотеці здійснюється велика кількість комплексних інформаційних послуг. Серед таких послуг, спрямованих на бібліотечне обслуговування користувачів, згідно ДСТУ 7448:2013, виступають заходи у вигляді проведення конференцій, круглих столів тощо [12].

НБУВ – найбільша бібліотека України, науково-дослідна установа, яка відіграє важливу роль у розвитку науки, освіти і культури, є інформаційним навігатором знань в сучасному інформаційному суспільстві. Академічний науково-дослідний інститут у галузі книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, біографістики, документознавства та архівознавства, інформології, наукометрії, інших споріднених наукових дисциплін. Одночасно Бібліотека є науково-методичним центром академічної бібліотечно-інформаційної мережі і мережі наукових архівів академічних установ НАН України [13, с. 8].

Щорічно, в НБУВ організовується в середньому, близько 50 різноманітних заходів підвищення кваліфікації співробітників (загальногалузевого характеру, загально-бібліотечної системи, міжінституційного характеру, екскурсії-лекції, робочі стажування у суміжних відділах бібліотеки, семінари-практикуми з основ бібліотечно-бібліографічних знань). Ефективною формою підвищення кваліфікації наукової комунікації в галузі бібліотечної справи є участь фахівців НБУВ у різних заходах – міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових конференціях, семінарах, наукових читаннях, круглих столах, презентаціях та виставках, присвячених різним міжнародним та національним подіям. В нашому дослідженні представлено напрями і тематичний зміст міжнародних наукових заходів в НБУВ за 30-річну історію української державності, починаючи з 1991 р., до сьогодення. В даній статті, ми розкриваємо тематику наступних міжнародних наукових заходів: «Заходи одноразові, неперіодичні», «Читання академіка В. І. Вернадського», «День слов'янської писемності і культури», «Міжнародна наукова конференція молодих учених».

Заходи одноразові, неперіодичні

Тематичний спектр представлених одноразових, неперіодичних заходів, які стали традиційними та проводяться щороку в НБУВ є дуже різноманітним. Крім традиційних заходів, в Бібліотеці відбуваються міжнародні наукові конференції, що присвячуються певним датам або певним подіям. Так, в НБУВ у 1992 р. відбулась Перша наукова сесія Інституту бібліотекознавства «Дослідження фондів наукових бібліотек України. Сучасний стан та перспективи розвитку»; в 1993 р. – Друга наукова сесія Інституту бібліотекознавства «Удосконалення системи обслуговування читачів наукової бібліотеки»; в 1994 р. – Ювілейні читання «Дмитро Андрійович Балака (1894–1971)»; в 1998 р. – міжнародна наукова конференція «1000-річчя літописання і книжкової справи в Україні»; в 1999 р. – міжнародна наукова конференція «Львівському «Апостолу» – 425»; в 2000 р. – міжнародний семінар «Електронні бібліотеки й автоматизовані бібліотечно-інформаційні технології» та презентація системи автоматизації бібліотек «РБІС-2000»; в 2006 р. – наукова конференція «Національна академія наук України – Чорнобиллю»; в 2007 р. – міжнародна наукова конференція «Україна – Узбекистан: паралелі історичного шляху та магістралі співробітництва в XXI столітті», всеукраїнська наукова конференція «Рік книги і століття знань», круглий стіл «Гендерне коло України – 2007»; міжнародна наукова конференція «Демократія і соціально-правова держава в Європі», яка була присвячена 15-й річниці від дня заснування Австрійської бібліотеки в Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського; в 2008 р. – міжнародна наукова конференція «Україна – Греція: зрізи епох»; в 2020 р. – «Практичні комунікаційні кейси в інклюзивному освітньому середовищі» тощо.

У жовтні 2021 року планується проведення наукової конференції «До 150-річчя від дня народження академіка А. Ю. Кримського» – сходознавця, мовознавця і літературознавця, письменника і перекладача, громадського діяча й організатора науки. Агатангел Юхимович Кримський (1871–1942) – один із засновників Української академії наук (1918), її неодмінний секретар (1918–1928), директор Інституту української наукової мови (1921–1929), фундатор академічного сходознавства в Україні й української школи художнього перекладу мов Сходу. Заходи конференції

присвячені відзначенню ювілею видатного вченого організуються за напрямками: життєвий шлях, наукова спадщина і творчий доробок академіка А. Ю. Кримського; сходознавство (історія, мови, літератури народів Сходу; писемні пам'ятки, релігійні та філософські вчення Сходу; проблеми сучасного Сходу; Україна і Схід; спадщина А.Ю. Кримського в парадигмі сучасного мовознавства; А.Ю. Кримський і проблеми сучасної лінгвістичної україністики, славістики, тюркології, арабістики; архів і бібліотека А.Ю. Кримського: історіографічні дослідження; кодифікація сучасної кримськотатарської літературної мови: досвід, проблеми, перспективи.

Читання академіка В. І. Вернадського

Починаючи з 1991 року, щорічно, як правило 12 березня, у день народження В.І. Вернадського, проводяться читання, присвячені пам'яті великого вченого – природознавця, мислителя, філософа, талановитого організатора науки, громадського і політичного діяча, засновника Української академії наук. В. І. Вернадський був засновником Національної бібліотеки України, яка планувалася не лише як книгозбірня, а й як наукова установа з вивчення сучасної та давньої книги, бібліографознавства, бібліотекознавства та бібліографії. Передбачалося заснування при Бібліотеці наукових товариств, організація видавничої діяльності, проведення з'їздів з сучасних питань в бібліотечній сфері [14]. В перші роки проведення читань, базовою інституцією виступав Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного НАН України, пізніше – щорічні читання проводяться на базі НБУВ. Організаторами заходу виступають Національна академія наук України, Комісія з розробки наукової спадщини академіка В. І. Вернадського НАН України [13].

Кожного року тематика читань академіка В. І. Вернадського присвячується актуальним проблемам сьогодення: I читання «Моральність і біосфера» (1991), II читання «В.І. Вернадський і сьогодення України» (1992), III читання академіка В.І. Вернадського «Наукова думка і цивілізація» (1993), IV читання «Вчення В.І. Вернадського про живу речовину і її деформація в Україні» (1994), V читання «Геохімія і екологія» (1995), VI читання «Філософські засади творчості В.І. Вернадського»

(1996), VII читання «Проблема виникнення земної біосфери у світлі вчення В. І. Вернадського» (1997), VIII читання «В. І. Вернадський – мислитель, вчений, громадянин» (1998), IX читання «В.І. Вернадський та Національна академія наук України» (1999), X читання «Державницька та політична діяльність академіка В.І. Вернадського» (2000), XI читання «Спадщина В.І. Вернадського і охорона навколишнього середовища» (2001), XII читання «Людина і природа» (2002), XIII читання «Учення В.І. Вернадського про біосферу та ноосферний прогноз її розвитку» (2003), XIV читання «Володимир Іванович Вернадський – ноосферолог та громадянин» (2004), XV читання «Володимир Вернадський та проблеми енергетики в сучасному світі» (2005), XVI читання «Філософські та екологічно-ноосферні ідеї Володимира Вернадського в контексті сучасного осмислення» (2006), XVII читання «Потенціал учення В. І. Вернадського про ноосферу і роль його в науці XXI століття» (2007), XVIII читання «Політичні і державницькі погляди В.І. Вернадського: проекція в XXI століття» (2008), XIX читання «Учення про ноосферу В. І. Вернадського і духовна культура XXI століття» (2009), XX читання «Актуальні напрями науки XXI століття та ноосферні ідеї Володимира Вернадського» (2010), XXI читання «Ноосфера В. І. Вернадського: нові парадигми наукових ідей» (2011), XXII читання «Володимир Вернадський і суспільство знань XXI століття» (2012), XXIII читання «Визначні мислителі людства: Володимир Вернадському – 150» (2013), XXIV читання «Спадщина В. І. Вернадського – невичерпне джерело сучасного наукового пошуку і цивілізаційного поступу» (2014), XXV читання «Незмінні ідеї, що змінюють світ» (2015), XXVI читання «Розвиток науки – стратегія забезпечення майбутнього» (2016), XXVII читання «Ноосферна цивілізація – світ науки, інженерії, технологій» (2017), XXVIII читання «В. І. Вернадський і становлення фундаментальної науки в Україні» (2018), XXIX читання «Розвинуте наукове середовище – неодмінна умова формування креативного вченого» (2019), XXX читання, присвячені академіку Б. Є. Патону на тему «Розвиток науки як продуктивної сили – незмінна академічна традиція» (2020), XXXI читання академіка В. І. Вернадського «Розвиток біосферних ідей В.І. Вернадського в сучасних науках про життя» (2021). У рамках заходів

традиційно презентувалися документи із фондів НБУВ, присвячені діяльності та пам'яті великого вченого В. І. Вернадського.

День слов'янської писемності і культури

Враховуючи історичне та просвітницьке значення світової спадщини слов'янських первоучителів у здобутку національної культури України, 26 травня 2004 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, під патронатом Національної академії наук України, за участю представників дипломатичного корпусу, відомих громадських діячів та вчених, спільно з Українським комітетом славістів було проведено урочисте засідання Українського комітету славістів та Першу міжнародну наукову конференцію в НБУВ «Слов'янські культури XIX-XX століття: стан і перспективи розвитку», приурочену до Днів слов'янської писемності і культури – дня вшанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія – слов'янських просвітителів та провідників християнства. Кирило (мирське ім'я Костянтин) і його найстарший брат Мефодій, народились у IX столітті в місті Солунь (нині Салоніки, Греція) в сім'ї воєначальника. Кирило, тривалий час працював бібліотекаром, створив слов'янську абетку на основі грецької, яку, щоб передати фонетичні особливості слов'янської звукової системи, суттєво змінив, доповнивши новими буквами, запозиченими з глаголиці. Цей алфавіт поширився у східних і південних слов'ян, отримавши в честь засновника назву «кирилиця».

В подальші роки, організаторами конференції виступали Інститут археології НАН України, Інститут історії України НАН України, Український комітет славістів. Співорганізаторами в різні роки виступали Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського; Інститут української мови; Інститут мовознавства імені О. О. Потебні; Український мовно-інформаційний фонд; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут філології та інші. До участі в конференції запрошувались представники дипломатичного корпусу, народні депутати України, відомі громадські діячі, українські та зарубіжні дослідники з усіх напрямів слов'янознавства, історики, мовознавці, літературознавці, фольклористи, етнологи, археологи, бібліотекознавці, книгознавці, бібліографознавці, документознавці, бібліотекари,

видавці, працівники комунікаційної сфери. Під час конференції піднімалися та обговорювалися проблеми досліджень цивілізаційних та соціокультурних особливостей слов'янського співтовариства; потенційні можливості подальшого зміцнення комунікаційних зв'язків та поглиблення співробітництва славистичних центрів світу; питання вдосконалення дослідницького апарату слов'янознавства; вивчення історико-культурних фондів бібліотек світу та їх інтеграції; проблеми мовознавства, літературознавства, фольклористики, культурології, історії славистики.

В Україні, згідно з Указом Президента України «Про День слов'янської писемності і культури» від 17 вересня 2004 р. № 1096/2004 щорічно 24 травня – в день вшанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія, відзначається День слов'янської писемності і культури. Для НБУВ ця подія стала важливою та знаковою. Тематика конференції, проблеми досліджень і питання що піднімалися та обговорювалися на засіданнях під час конференції, кожного року змінювалась.

2005 р. – «Проблеми етносоціального та етнокультурного розвитку Київської Русі та слов'янський світ»: теоретичні аспекти вивчення етнічної історії Київської Русі; проблеми інформаційного забезпечення розвитку славистики; Київська Русь як етнокультурне явище; енциклопедія сербсько-українських зв'язків: модель і проект створення; о ролі сарматов в етногенезі славян на юге Восточної Європи; конфесійний стиль у контексті комунікативної компетентності сучасної української літературної мови тощо.

2006 р. – «Слов'янство і національно-культурні процеси XXI століття»: Фонди Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як джерело славистичних досліджень; сарматизм як явище єдності слов'янських культур; «Русь» та «Україна» в після монгольський час; феномен княжого двору на Русі; проблеми міжслов'янських взаємин на міжнародних українознавчих конференціях в Іллінойському університеті (США); Фонд Бібліотеки Ярослава Мудрого як відтворення динаміки культурних форм і конфігурацій у масштабі часу; маловідоме до академічне середовище та мистецьке оточення Тараса Шевченка як

компонент історії української культури; академік Я. Д. Ісаєвич – український історик, культуролог, енциклопедист; механізми українського культурного самовизначення у просторі «*lingua sacra*»; духовно-мистецька спадщина слов'ян у фондових зібраннях церков і релігійних організацій України; бібліотечно-навчі аспекти діяльності Івана Франка; Українське літописання в науковій спадщині Івана Франка тощо.

2007 р. – «Слов'янське слово і культура в контексті світового розвитку»: Слов'янські мови та літератури і фольклор у процесі їх становлення і розвитку; Історія і суспільство. Політичні проблеми епохи; Білоруська бібліотечна наука та бібліотеки на сучасному етапі; Книгознавчі читання присвячені видатному українському літературо та книгознавцю Сергію Івановичу Маслову. Розглядалися актуальні для науки та суспільства України проблеми: слов'янська спадщина у фондах Інституту рукопису НБУВ та її дослідження; українська комп'ютерна лексикографія на тлі слов'янізації; Кирило-Мефодіївське товариство – ідея слов'янської єдності в ретроспективі і перспективі; ретроспективна національна бібліографія: слов'янознавчий аспект; вивчення слов'янської фольклорної творчості у сучасних умовах трансформації суспільства; «Дмитро Ревуцький – учитель словесності»; «Василь Доманицький як етнолог, текстолог і літературознавець»; світло слов'янської науки (Микола Іванович Кравцов); «Спочатку було Слово...»; «Остромирове Євангеліє (1056–1057) – слов'янська пам'ятка книжного мистецтва» тощо.

2008 р. – «Слов'янознавство та міжкультурний діалог»: Проект універсальної системи слов'янської лексикографії «Лексика-Славіка»; створення «Етимологічного словника української мови»; українсько-південнослов'янські лексичні паралелі як джерело реконструкції ранньої історії слов'янських племен; чеська пареміологія, її концептуальний простір і культурні доміанти; масова культура як елемент модернізації в слов'янських літературах; новітні англомовні запозичення в українській, російській і чеській мовах; гідронімікон Правобережної України та проблема слов'янської прабатьківщини; активні процеси в розмовному стилі української мови як вербалізація слов'янського культурного простору і мовної свідомості соціуму; українська університет-

ська славістика в контексті національної історії; рукописи південнослов'янського походження в зібранні Одеської державної наукової бібліотеки імені О. М. Горького; болгарсько-українські музичні зв'язки XVI-XVII ст. (болгарський наспів в українських нотолінійних ірмолях); православ'я і слов'янство: до проблеми етнічної ідентифікації; головні етапи та особливості розвитку української історичної славістики нового часу та багато іншого.

2009 р. – «Слов'янський ідентитет: спільні коріння і спільне майбутнє – парадигма XXI століття»: збереження національної самобутності слов'янських мов у добу глобалізації; закономірності та модифікації сучасного функціонування фольклору в східних слов'ян; літературна мова в їх культурній ідентифікації; напрями змін ідентичності слов'ян; взаємодія «нової» слов'янської та спільної європейської ідентичності в процесі розширення Європейського Союзу (на матеріалі народів Південно-Східної Європи); сучасна українська словотворчість у загальнослов'янському контексті; ідентичність слов'янських народних традицій та сучасна європейська цивілізація; національної специфіки українського фольклору; особливості українського менталітету та його вплив на економічну трансформацію; музична творчість слов'янських композиторів у XX ст. як рефлекс культурної ідентичності; відстоювання ідей слов'янської єдності на шпальтах східноукраїнських часописів початку XX ст.; ядро фондів давніх слов'янських бібліотек як підґрунтя формування слов'янського національного ідентитету; національно-мовна болгарська ідентичність під кутом зору нової історії та інше.

2010 р. – «Славістика: образи минулого та нова історична ситуація»: лінгвістичне картографування і проблеми словотворення; питання відбиття в словотворенні явищ реального світу; сімейно-родинна лексика – спільність і національна специфіка в слов'янському словотворенні; віддзеркалення гендерних проблем у слов'янському словотворенні; деякі особливості російського менталітету, відображені в словотворенні; арго і культура: словотвірний аспект; національно-мовні ресурси відображення соціодинаміки; словотворення як еволютивний процес; віртуальна система загальнослов'янської лексикографії; сучасна соціокультурна динаміка східнослов'янських країн у контексті ди-

хотомного зіставлення цивілізацій; семантика свободи в лексикографії: слов'янські паралелі тощо.

2011 р. – «Слов'янознавство XXI століття: тенденції інтеграції і диференціації»: лінгвогеографічне відтворення українсько-інослов'янських зв'язків; пріоритети розвитку славяноведіння во втором десятилетии XXI века; проблеми сучасної тлумачної лексикографії; українське слов'янознавство як наукова галузь та освітня дисципліна на порозі тисячоліть: звершення і виклики; біля джерел слов'янської писемності: Св. Наум Охридський (830–23.12.910 pp.); академік В. М. Русанівський як людина і вчений (до 80-ліття від дня народження); регіональна-лакальня асаблівасці радзінна-хрэсьбіннай абраднасці; етнічний поступ українців у працях М. П. Драгоманова; східнослов'янська фраземіка та її новогрецькі паралелі; лексика вясельнай абраднасці ў гаворках Гомельшчыны; інтернаціональний ресурс у сучасній слов'янській номінації: тенденції засвоєння; лінгвістична інтерпретація кольорових домінант у сучасних слов'янських мас-медіа; етнонаціональні процеси серед білорусів України; православна ікона у слов'ян: спільна іконографічна основа, окремішні стильові і мистецькі засоби; слов'янські візії в історико-літературних дослідженнях Дмитра Чижевського; слов'янські мови в Туреччині: лінгвоісторичний та культурний аспекти тощо.

2012 р. – «Традиції слов'янської писемності і культури: трансформації в XXI столітті»: духовна культура слов'ян; слов'янознавство як наука; сучасний дисциплінарний контекст та інституціональний статус; історія славістики та слов'янознавства; міжнародні з'їзди славістів та інші слов'янознавчі форуми: традиції, стан, перспективи; слов'янський світ у давнину і сьогодні; слов'янська мовна єдність; слов'янська етнокультурна цілісність; сучасна лінгвославістика; лінгвокраєзнавство та міжкультурні комунікації; історія слов'янських мов; мовні контакти; трансформування слов'янських стандартних мов; історія розвитку української мови в контексті розвитку слов'янських мов; українська історична граматики; українська лінгвістика (фонологія, граматики, лексикологія, діалектологія); граматики слов'янських мов; ономастика; соціолінгвістика; лінгвістика у вищих навчальних закладах; підручник творення; лінгво-фольклористика; лінгво-україністика і

лінгво-русистика; слов'янська лінгвогеографія; особливості викладання слов'янських мов; лінгво-україністика в науковій спадщині славистів світу тощо.

2013 р. – «Сучасна славистика: ключові проблеми та тенденції розвитку» (приурочені до 1150-річчя створення слов'янської азбуки просвітителами Кирилом і Мефодієм): сучасний дисциплінарний контекст та інституціональний статус слов'янознавства; історія славистики та слов'янознавства; історія слов'янознавчих форумів: слов'янський світ у давнину і сьогодні; полі функціональність слов'янознавства; слов'янська мовна єдність; слов'янська етнокультурна цілісність; сучасна лінгвославистика; історія слов'янських мов; колористика в слов'янських мовах; історія розвитку української мови в контексті розвитку слов'янських мов; слов'янські ізоглоси: типи, тенденції; тенденції розвитку слов'янської соціолінгвістичної термінології; українська термінографія в слов'янському контексті; стилістичні системи слов'янських літературних мов; розвиток концепцій перекладних словників; сучасне слов'янське термінознавство; слов'янські фольклорні традиції в локальних регіонах; слов'янська лінгвогеографія; слов'янська компаративістика; слов'янська діалектна фразеологія; віртуальні лексикографічні лабораторії в славистиці; лінгвальний універсум періоду слов'янського національного відродження; дослідження давньослов'янських та давньоруських книжних пам'яток; рукописна спадщина; слов'янські стародруки; дослідження історії та сучасних проблем церковнослов'янської мови; історичне слов'янознавство та археологія; слов'янські народи в європейському інтеграційному процесі: типи мовної поведінки в сучасному слов'янському білінгвальному мегаполісі; слов'янські мови і мовна ситуація в слов'янських країнах; проблема етно- і глоттогенезу в контексті ранньої історії слов'янських племен; історія слов'янських літератур; дискусійні питання в слов'янських літературах; теоретичні аспекти дослідження слов'янського фольклору; сучасні фольклористичні дослідження; бібліографія слов'янознавства; новий погляд на проблему: міжнародна слов'янознавча бібліографія (загальна, поточна, ретроспективна); література та кіномистецтво; видатні слов'янознавці; преса слов'янських країн; літературні журнали та професійна критика тощо.

2014 р. – «Тарас Григорович Шевченко в слов'янському світі» та «Слов'янський світ у культурному просторі XXI століття». Конференцію «Тарас Григорович Шевченко в слов'янському світі» було присвячено дослідженню визначної ролі Великого Кобзаря в історії українства, його національного відродження. На конференції «Слов'янський світ у культурному просторі XXI століття» обговорювалися проблеми досліджень: цивілізаційних та соціокультурних особливостей слов'янського співтовариства; потенційні можливості подальшого зміцнення комунікаційних зв'язків та поглиблення співробітництва славистичних центрів світу; питання вдосконалення дослідницького апарату слов'янознавства; вивчення історикокультурних фондів бібліотек світу та їх інтеграції.

2015 р. – «Науковий потенціал славистики: історичні здобутки та тенденції розвитку»: 1200-річчя від дня народження святого Мефодія, творця, спільно зі своїм братом Костянтином, першого слов'янського алфавіту; 1000-річчю від часу створення «Руської Правди»; Максим Рильський – учений-славист: до 120-річчя від дня народження; Перший переклад Нового Завіту та Псалтиря українською літературною мовою Пилипа Морачевського: до 150-річчя завершення праці.

2016 р. – «Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур»: глобалізація і соціокультурна трансформація слов'янських культур; слов'янська культурна спадщина і національний ренесанс; слов'янські мови в порівняльно-історичному та ареальному аспектах; вивчення та збереження слов'янських культурних традицій; міжслов'янські мовні та культурні зв'язки; літературознавство, фольклористика та мистецтвознавство; здобутки історичної славистики; славистичне історичне пам'яткознавство; історіографія славистичних досліджень; науковий спадок славистів в архівах вітчизняних та зарубіжних країн; зростання ролі інформаційних технологій у славистичних дослідженнях.

2017 р. – «Слов'янознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень»: глобалізація і соціокультурна трансформація слов'янських культур; слов'янська культурна спадщина і національний ренесанс; слов'янські мови в порівняльно-історичному

та реальному аспектах; вивчення та збереження слов'янських культурних традицій; міжслов'янські мовні та культурні зв'язки; літературознавство, фольклористика та мистецтвознавство; здобутки історичної славістики; славістичне історичне пам'яткознавство; історіографія славістичних досліджень; науковий спадок славістів в архівах вітчизняних та зарубіжних країн; зростання ролі інформаційних технологій у славістичних дослідженнях; відмінності між писемними й фольклорними джерелами балтів і слов'ян тощо.

2018 р. – «Сто років академічної славістики в Україні: здобутки і перспективи»: розвиток славістики у НАН України (1918–2018); глобалізація і соціокультурна трансформація слов'янських культур; слов'янська культурна спадщина і національний ренесанс; вивчення та збереження слов'янських культурних традицій; міжслов'янські мовні та культурні зв'язки; літературознавство, фольклористика та мистецтвознавство; здобутки історичної славістики та історіографія славістичних досліджень; славістичне історичне пам'яткознавство; науковий спадок славістів в архівах вітчизняних та зарубіжних країн; біографічна славістика: історична спадщина і тенденції розвитку тощо.

2019 р. – «Славістика й україністика: взаємне посилення розвитку»: міжслов'янські мовні зв'язки; взаємозв'язок українського і слов'янського літературознавства; фольклористика та мистецтвознавство: спільне і відмінне у слов'янському світі; слов'янська археологія. Історія України в контексті взаємодії з іншими слов'янськими народами; історіографія славістичних досліджень. Науковий спадок славістів в архівах вітчизняних та зарубіжних країн; біографічна славістика: українці, внесок яких у слов'янознавчий контекст потребує міжнародного резонансу; книжкове пам'яткознавство в контексті славістики й україністики; славістична спадщина Пантелеймона Куліша і сучасність (до 200-річчя від дня народження) тощо.

2020 р. – «Слов'янські мови, літератури і культури в умовах глобальної цифровізації» в зв'язку з загальнодержавними заходами, спрямованими на запобігання поширенню вірусу COVID-19, міжнародна наукова конференція була перенесена на інший період.

2021 р. – «Слов'янські мови, літератури і культури в умовах глобальної цифровізації»: основні напрями розвитку славістики в контексті цифрової науки та культури; віхи життя та славістичної діяльності академіка В.М. Русанівського; інновації у дослідженнях фольклорних текстів східнослов'янськими вченими, що проявилися в епоху цифровізації; найяскравіші моменти розвитку медіакультури у вимірах бібліотечних, архівних і мистецьких проєктів на прикладі здобутків слов'янських країн; «українська славістична фольклористика в міжнародних наукових проєктах; видання Української Вільної Академії Наук першого десятиліття її функціонування (1945–1955); співвідношення понять «слов'янофільство» і «панславізм»; цікаві моменти біографії та діяльності Максима Рильського; питання славістики у часописі «Рідна мова» Івана Огієнка; деякі нові факти для біографічної «інсталяції» письменниці Софії Закревської (1796? – після 1865); основні моменти державного регулювання діяльності громадських організацій у Канаді; легенди про Варлаама та Йоасафа в гербовому вірші з київського видання «Діалогізм духовний» (1714) Варлаама Голенковського; риси української мови в унівських літургійних книгах (на прикладі Службеника святительського 1740 р.); фольклористика та мистецтвознавство: спільне і відмінне у славістиці; тлумачення поширеної фрази на рушниках «Як серденько б'ється, пішов милий у Китай, певно, не вернеться; літературний твір і його екранізація: до проблеми інтермедіальності; історія записів, публікації, досліджень обрядового фольклору Південно-Східної Волині кінця XIX – початку XX ст.; внесок відомого культурно-освітнього діяча Київської старої громади, економіста, етнографа Тадея Рильського (1841–1902) в розвиток української фольклористики. 180 років від Дня народження дослідника; теми-табу і теми-фаворити в оповідах про примусове переселення; фольклорні записи студентів Одеського університету за матеріалами Колекції П.Т. Маркушевського, які зберігаються в Державному архіві Одеської області; змій/змія у народних віруваннях і баладах південних слов'ян; розшифровка знаків над словами у слов'янських текстах Віденського Октоїха, який є важливим джерелом літургійних текстів Київської Церкви XII–XIV ст.; робота над каталогом рушників із вишитими словами; студентські записи другої половини XX століття.

Міжнародна наукова конференція молодих учених

З 2010 р. в НБУВ проводились міжнародні наукові конференції молодих учених. Організаторами конференції виступали: Рада молодих учених НБУВ, Комісія по роботі з науковою молоддю при Вченій раді НБУВ, Фонд Президентів України, Інститут бібліотекознавства.

На першу міжнародну наукову конференцію молодих учених «Дослідник і віртуальне середовище» (2010) виносились наступні питання: соціальні мережі – новий вид наукових зв'язків; наука on-line: ресурси і проекти; розвиток креативних технологій у науково-інформаційному просторі України; корпоративна культура досліджень в електронну еру; ефективність інформаційних технологій у дослідницькій діяльності наукових установ; роль і місце бібліотек в формуванні інформаційного суспільства; імідж молодого науковця-дослідника та мотивації наукової діяльності молоді; семінар-презентація «інформація органів влади для громадян: пошук, доступ».

Друга міжнародна наукова конференція молодих учених «Наукова молодь у системі обміну знаннями» (2011) проводилась одночасно з всеукраїнською Інтернет-конференцією «Імідж наукових та бібліотечно-інформаційних установ – 2011», де виносились наступні питання: соціальні мережі і науковий простір (Facebook, SciPeople, LinkedIn та ін.); технології популяризації наукових знань (Флешмоб, Буккроссинг); ефективність інформаційних технологій у дослідницькій діяльності (веб 2.0 та 3.0); мережеві ініціативи в українській науці; корпоративні проекти бібліотечно-інформаційної сфери; соціальні комунікації і медіа-простір сучасної науки; молодий дослідник у світовому науковому просторі.

В 2012 р. захід об'єднав III міжнародну наукову конференцію молодих учених «Учений інформаційного покоління: інновації, традиції та перспективи», прес-конференцію «Електронні бібліотеки України: технології, що об'єднують людство», міжнародну наукову конференцію «Україна-Австрія: історико-культурні взаємозв'язки», на який виносились наступні питання: інноваційні ідеї молодих учених у розвитку бібліотеки XXI ст.; репрезентація учених нового покоління в соціальних мережах; ефективність наукової діяльності у сучасному інформаційному суспіль-

стві; мережеві ініціативи в українській науці; бібліотеки і наукові установи в системі сучасних соціальних комунікацій.

В 2013 р. проводились IV міжнародна наукова конференція молодих учених «Наукова молодь в умовах розвитку соціокомунікаційної сфери» та VII Наукова конференція «Китайська цивілізація: традиції та сучасність», куди виносились наступні питання: бібліотеки і наукові установи в системі сучасних соціальних комунікацій; репрезентація учених нового покоління в соціальних мережах; роль молодіжних наукових об'єднань у представленні української науки у вітчизняному та міжнародному інформаційному просторі; ефективність наукової діяльності у сучасному інформаційному суспільстві.

В 2014 р. проводилась V міжнародна наукова конференція молодих учених «Молодь. Наука. Інновації», Міжнародна конференція «Віденський модерн / Український авангард», IX-а Міжнародна науково-практична конференція «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору», на які виносились наступні питання: інноваційні технології у науково-інформаційному просторі України; репрезентація учених нового покоління в соціальних мережах; розвиток бібліотечної освіти та інформаційної грамотності; роль молодіжних наукових об'єднань у представленні української науки у вітчизняному та міжнародному інформаційному просторі.

В 2015 р. проводилась VI міжнародна наукова конференція молодих учених «Молодь. Наука. Інновації: Роль та місце бібліотек в модернізації науково-освітнього простору», XXV читання академіка В. І. Вернадського «Незмінні ідеї, що змінюють світ», на яких виносились наступні питання: мережеві технології в розвитку сучасного інформаційного простору; бібліотечна освіта в умовах розвитку суспільства знань; імідж молодого науковця та мотивація наукової діяльності молоді; молодіжні наукові об'єднання у реалізації корпоративних проектів. Після 2015 року змінився формат проведення конференції.

ВИСНОВКИ

За 30-річну історію української державності, щороку, починаючи з 1991 р. до сьогодні, в Бібліотеці було проведено велику кількість

міжнародних наукових заходів, присвячених різним світовим та всеукраїнським подіям: «Заходи одноразові, неперіодичні», «Читання академіка В. І. Вернадського», «День слов'янської писемності і культури», «Міжнародна наукова конференція молодих учених».

В наступній статті, буде проаналізовано напрями і тематичний зміст міжнародних наукових заходів НБУВ (1991–2021 рр.) таких як: «Чишківські читання» та «Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація»».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Pro proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy [On the proclamation of Ukraine's independence] (Ukraine), 24.08.1991, No 1427-XII. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text> (in Ukrainian) [Про проголошення незалежності України (Україна), 24.08.1991, № 1427-XII. Актуально на 10.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>].
2. Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist [About scientific and scientific-technical activity] (Ukraine), 26.11.2015, No 848-VIII. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (in Ukrainian) [Про наукову і науково-технічну діяльність (Україна), 26.11.2015, № 848-VIII. Актуально на 10.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>].
3. Ivanova, M. (2020). Bibliometric Research as a Subject of Copyright in the Activities of Scientific Libraries. *Path of Science*, 6(2), 2001–2011. doi: [10.22178/pos.55-2](https://doi.org/10.22178/pos.55-2).
4. Poriadok provedennia derzhavnoi atestatsii naukovykh ustanov [The procedure for conducting state certification of scientific institutions] (Ukraine), 19.07.2017, No 540. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF> (in Ukrainian) [Порядок проведення державної атестації наукових установ (Україна), 19.07.2017, № 540. Актуально на 10.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF>].
5. Deiaki pytannia derzhavnoi atestatsii naukovykh ustanov [Some issues of state certification of scientific institutions] (Ukraine), 17.09.2018, No 1008. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-18#Text> (in Ukrainian) [Деякі питання державної атестації наукових установ (Україна), 17.09.2018, № 1008. Актуально на 10.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-18#Text>].
6. Metodyka otsiniuvannia efektyvnosti diialnosti naukovykh ustanov Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy [Methods of assessing the effectiveness of the activities of scientific institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine] (Ukraine), 15.03.2017, No 75. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF> (in Ukrainian) [Методика оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України (Україна), 15.03.2017, № 75. Актуально на 10.06.2021. URL: <http://www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-180711-241-1.pdf>].
7. Poriadok prysudzhennia naukovykh stupeniv [The order of awarding scientific degrees] (Ukraine), 24.07.2013, No 567. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF> (in Ukrainian) [Порядок присудження наукових ступенів (Україна), 24.07.2013, № 567. Актуально на 10.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>].
8. Ukrainskyi instytut naukovo-tekhnichnoi i ekonomichnoi informatsii. (2013). *Informatsiia ta dokumentatsiia. Naukovo-informatsiina diialnist. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and documentation. Scientific and information activities. Terms and definitions] (DSTU 5034:2008)*. Kyiv: Ukrainskyi instytut naukovo-tekhnichnoi i ekonomichnoi informatsii (in Ukrainian) [Український інститут науково-технічної і економічної інформації. (2008). *Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять (ДСТУ 5034:2008)*. Київ: Український інститут науково-технічної і економічної інформації].
9. Pro sudoustrii i status suddiv [On the judiciary and the status of judges] (Ukraine), 07.07.2010, No 2453-VI. Retrieved June 10, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17#Text> (in Ukrainian)

- [Про судоустрій і статус суддів (Україна), 07.07.2010, № 2453-VI. Актуально на 10.06.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17#Text>].
10. Slovník ukraínskoj movy. Akademichnyi tľumachnyi slovník (1970–1980). *Section 1, 2*. Retrieved June 10, 2021, from <http://sum.in.ua/s/sekcija> (in Ukrainian)
[Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). *Секція 1, 2*. Актуально на 10.06.2021. URL: <http://sum.in.ua/s/sekcija>].
 11. Ivanova, M. (2017). *Informatsiia yak obiekt intelektualnoi vlasnosti v diialnosti bibliotek* [Information as an Intellectual Property Object in the Activities of Libraries]. *Bulletin of the Book Chamber, 8*, 7–11 (in Ukrainian)
[Іванова, М. (2017). Інформація як об'єкт інтелектуальної власності в діяльності бібліотек. *Вісник Книжкової палати, 8*, 7–11].
 12. Ukrainskyi instytut naukovo-tekhnichnoi i ekonomichnoi informatsii. (2013). *Informatsiia ta dokumentatsiia. Bibliotechno-informatsiina diialnist. Terminy ta vyznachennia poniat* [Information and documentation. Library and information activities. Terms and definitions] (DSTU 7448:2013). Kyiv: Ukrainskyi instytut naukovo-tekhnichnoi i ekonomichnoi informatsii (in Ukrainian)
[Український інститут науково-технічної і економічної інформації. (2013). *Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять* (ДСТУ 7448:2013). Київ: Український інститут науково-технічної і економічної інформації].
 13. Dubrovina, L. (Ed.) (2019). *Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho u pershe desiatylittia nezalezhnosti Ukrainy (1991–2002)* [National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky in the first decade of independence of Ukraine (1991-2002). Kyiv (in Ukrainian)
[Дубровіна, Л. (Ред.). (2019). *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у перше десятиліття незалежності України (1991–2002)*. Київ].
 14. Ivanova, M. (2019). V. I. Vernadsky National Library of Ukraine as a Century-long Repository of Intellectual Property of the Ukrainian People. *Naukovì Praci Nacional'noi Biblioteki Ukraini Imeni V Ì Vernads'kogo, 50*, 429–440. doi: [10.15407/np.50.429](https://doi.org/10.15407/np.50.429)